

Var fanns hänsynen till elevernas behov?

Publicerad här den 24 april 2017

EN SKOLKOMMISSION TILLSATTES för att förbättra skolresultaten och verka för en jämlikare skola. Den utgjordes av fem höga befattningshavare vid våra universitet, tre fackliga ledare, tre skolchefer på olika nivåer, en representant vardera för näringslivet och eleverna. Ingen »vanlig« elev och ingen aktiv lärare fanns med.

I denna grupp skulle man enas om förslagen till en bättre skola. I Gustaf Wasas avskedstal till rikets ständer den 16 juni 1560 finns följande mening: »Jag wet ock att de Swenske äro snare till att samtycka, sene till att utrannsaka«. Om det beror på folksjälen vet jag inte. Men det är uppenbart att förslagen om förbättringar av skolan tillkommit genom kompromisser mellan ledamöternas olika önskemål. Det förefaller också som att man i liten utsträckning utrannsakat alternativ till förslagen eller konsekvenserna av dessa.

Kommissionens ordförande berättade att betänkandet hade satts ihop efter segslitna kompromisser mellan ledamöternas olika önskemål. Några lyckades bättre än andra i denna dragkamp. Näringslivets representant lär vara nöjd med att varken det fria skolvalet, vinsterna i privatskolorna eller de graderade betygen ifrågasattes. Lärarnas representant kunde glädja sig åt att man mera strukit under betydelsen av lärarens utlärande roll än av de förutsättningar som eleverna behöver för sin inläring. Forskarna lär ha glatts sig åt den stora vikt som lades vid forskningens betydelse i nästan alla frågor som gäller skolans utveckling.

Några som inte alls lyckades hävda sina intressen var eleverna och särskilt då de skolsvaga eleverna. De hade inte ens med någon representant som kunde kämpa för att deras behov skulle tillgodoses.

Detta är anmärkningsvärt med tanke på att det var deras förutsättningar att lyckas i skolan som kommissionen skulle förbättra. Det naturliga hade varit att starta kommissionens arbete utifrån dessa elevers tankar, känslor och behov. Ett problem kan ha varit att ledamöterna troligen inte visste så mycket om dessa elever och deras levnadsförhållanden. Om de vetat mer skulle de till exempel inte krävt att skolvalen ska vara obligatoriska. Läs också min artikel [De tysta, de glädjefattiga](#).

Det har efter 1980-talet fattats en rad beslut om ramar för skolverksamheten som lagt hinder i vägen för elevernas lärande. Att

inventera och undanröja sådana beslut borde ha haft en central plats i kommissionens arbete. Läs gärna min artikel [Så skulle skolan kunna förbättras](#).

I flera av dessa avseenden har kommissionen faktiskt kommit med förslag till förbättringar av skolan. Förslagen verkar dock vara vagt formulerade och till intet förpliktigande.

Om kommissionens ledamöter själva hade levt i skolans vardag skulle de ha haft lättare att förstå vad som behöver ändras i skolans ramar. De skulle ha förstått vilka förutsättningar eleverna, och då särskilt de skolsvaga eleverna, behöver för att lyckas i skolan. De skulle ha kunnat lämna förslag som leder till att eleverna får de förutsättningar som de behöver för att lära sig bra och må bra. De skulle till exempel ha kunnat föreslå att alla elever innan de började i lågstadiet fick genomgå ett test på ordförråd och språkutveckling. Och att de elever som hade stora brister i språket skulle få den tid och den hjälp de behövde för att avhjälpa bristerna.

Hade ledamöterna levt i skolvardagen skulle de också ha insett att det behövs förbättringar i elevernas förutsättningar i många andra avseenden. Läs vidare min artikel [Vad eleverna behöver](#).

Kommissionens ledamöter har olika bakgrund, olika lojaliteter och olika intressen i skolans utveckling. Detta gjorde att de inte kunde enas om en rad skarpa förslag som verkligen skulle göra det bättre för de skolsvaga eleverna. Förslag som att göra Barnkonventionen till lag. Att kraftigt begränsa det fria skolvalet. Att stoppa vinstuttag ur privatskolorna. Att slopa de graderade betygen. Att minska katederundervisningen och öka de elevaktiva arbetssätten. Att göra om lärarutbildningen till en egentlig yrkesutbildning. Att frigöra sig från inflytandet från OECD och Pisa-proven. Och att ge alla lärare som gör samma jobb samma lön.

Dessvärre har man alltså inte kunnat enas i kommissionen om dessa förslag. De goda förslag som kommissionen lämnat lär inte räcka till för att landet ska få en nämnvärt bättre och jämlikare skola.